

«ΦΕΡΒΟΛΙΤΕΣ» ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΚΑΡΑΒΙΩΤΙΚΟ ΕΙΔΟΣ ΚΕΝΤΗΜΑΤΟΣ / "FERVOLITES", A TRADITIONAL TYPE OF KARAVAS EMBROIDERY - €5

Έκδοση Issue	Κωδικός Code	Ποσότητα Quantity	Αύξων αριθμός Serial Number Range	Εταιρεία Company
6/2014	0214CE	500	60.178.500 - 60.178.999	Printec

Ο «φερβολιτέ» είναι ένα είδος κεντήματος, το οποίο συνδέεται με την κωμόπολη του Καραβά. Το είδος αυτό της δαντέλας παρουσιάζει έντονο τοπικό χαρακτήρα, αφού τον συναντούμε σχεδόν αποκλειστικά στον Καραβά, πράγμα ασυνήθιστο για τις παραδοσιακές τέχνες, οι οποίες μπορεί να συνδέονταν με ένα χωριό, αλλά εξασκούνταν σε μεγάλες περιοχές ή σε ολόκληρο το νησί.

Το «φερβολιτέ» τον βρίσκουμε και σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες όπως, Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία και Αγγλία, αλλά τα συγκεκριμένα κυπριακά μοτίβα είναι πολύ χαρακτηριστικά. Ο συντηρητισμός, που είναι από τα κύρια στοιχεία της λαϊκής τέχνης, συντέινει στη διατήρηση των παραδοσιακών μοτίβων που βλέπουμε στον караβιώτικο «φερβολιτέ».

Οι Καραβιώτισσες ασχολούνταν με το «φερβολιτέ» όταν έβρισκαν λίγο ελεύθερο χρόνο, την ώρα της ξεκούρασης τους, ακόμα όταν πρόσεχαν τα παιδιά τους ή όταν ασχολούνταν με διάφορες οικιακές εργασίες. Χαρακτηριστική είναι η φράση «έκαμαν φερβολιτέ σαν σου μιλούσαν», δηλαδή, τα χέρια ήταν εξασκημένα τόσο πολύ, που δούλευαν αυτόματα, χωρίς ιδιαίτερη προσπάθεια ή σκέψη. Αυτό δεν σήμαινε ότι ο φερβολιτέ γινόταν εύκολα.

Χρειάζεται πολλή εξάσκηση για να μάθει κανείς το σωστό τρόπο δεσίματος των κόμπων. Για την κατασκευή του είναι απαραίτητο το μακουκούδι, μέσα στο οποίο τυλίγεται η κλωστή.

Το μακουκούδι έχει μέγεθος περίπου 2 επί 6 εκατοστά και είναι καμωμένο συνήθως από ξύλο ή πλαστικό. Αποτελείται από δύο επίπεδα μέρη που βρίσκονται το ένα πάνω στο άλλο και ενώνονται στο κέντρο, όπου τυλίγεται η κλωστή. Οι δύο μύτερές άκρες πλησιάζουν ή αγγίζουν μεταξύ τους, έτσι που να βοηθούν την τεχνίτρια να ελέγχει το ξετύλιγμα της κλωστής.

Τα μοτίβα έχουν κεντρικό θέμα το λουλουδί και αποτελούνται από στρογγυλά και καμπωτά σχήματα. Συχνά συναντούμε μικρές τυποποιημένες ενότητες, τα φεγγαράκια που ενώνονται μεταξύ τους, για να σχηματίσουν μεγάλη κατάλληλα για πετσετάκια, δισκόρουχα και σιεμέ. Οι πιο υπομονετικές τεχνίτριες κατασκευάζουν μικρά τραπεζομάνηλα και κουρτίνες, είδη που για να ολοκληρωθούν χρειάζονται πολλές ώρες δουλειάς. Άλλοτε πάλι, συναντούμε το κεντρικό λουλουδί με τα καπωτά πέταλα που αυξάνεται σε περίμετρο, προσθέτοντας σειρές προς τα έξω. Το «φερβολιτέ» βρίσκουμε επίσης σε λωρίδες, να διακοσμεί μαξιλαροθήκες και γυναικεία εσώρουχα.

Ο «φερβολιτέ» πέρα από τη χρήση του ως είδος προίκας, ήταν επίσης είδος εμπορικό. Αγοράζονταν από κεντηματέμπορους, που μάζευαν το προϊόν από τις τεχνίτριες και τις πλήρωναν «με το κομμάτι». Έτσι, με την κατασκευή του, οι τεχνίτριες εξασφάλιζαν επιπρόσθετο εισόδημα για την οικογένειά τους.

Σήμερα, αρκετές Καραβιώτισσες γνωρίζουν την τέχνη του «φερβολιτέ» και γίνεται μια προσπάθεια όπως μεταφερθεί αυτή η τέχνη και στη νέα γενιά του Καραβά και σε άλλες κοπέλες, που επιθυμούν και θέλουν να μάθουν ένα αξιόλογο παραδοσιακό είδος κεντήματος του τόπου μας.

ΔΑΝΤΕΛΛΑ-ΠΙΠΙΛΑ

Ένα άλλο χαρακτηριστικό είδος δαντέλας του Καραβά ήταν η λεπτοδουλεμένη με κόμπους πιπίλα του βελονιού, στην οποία οι γυναίκες της Κύπρου έδειξαν μεγάλη επιδεξιότητα. Στις πόλεις η πιπίλα στόλιζε τις άκρες των γυναικείων σταμπωτών μαντηλιών της κεφαλής και τη λαϊμοκοψη των πουκαμίσων με λεπτά άνηθ, γαρύφαλα, γιασεμάκι κ.ά. Στον Καραβά έπλεκαν μεταξωτές πιπίλες σε σιεμέν στρογγυλά, παραλληλόγραμμα ή ακόμα και τραπεζομάνηλα, με σειρές από άνηθ και ποικίλα γεωμετρικά σχέδια. Διακοσμούσαν τις μεταξωτές τους κουρτίνες, κεντούσαν θαυμάσιους γιακάδες.

Πηγές:

1. «Μεταξουργία στην Κύπρο» Της Ελένης Παπαδημητρίου
 2. Ο Καραβάς «Τέχνες και Τεχνίτες» Της Ελένης Παπαδημητρίου
 3. 5ος Τόμος Καραβάς 2002 - <http://www.karavas.org.cy>
-

"Fervolites" is a type of embroidery with links to the village of Karavas. This kind of lace has a strong local character since it was traditionally found almost exclusively in Karavas, which is very unusual in the world of folk art which may have links to a specific village but is normally created in large areas of the island, not to say across the whole country.

"Fervolites" is also made in a number of European countries including France, Italy, Spain and England. Despite this, the specific Cypriot patterns are typical of the style. A spirit of conservatism, which has always been one of the main characteristics of folk art, contributed to the preservation of the traditional motifs that are found in the "Fervolites" of Karavas.

The women of Karavas would work on "Fervolites" whenever they had some free time, during rest periods or even when looking after the children or doing housework. A well-known Cypriot phrase is "They were making Fervolites while talking to you", meaning that the women's hands were so well-practiced that they worked automatically without any special effort or thought. That is not to say that "Fervolites" is easy to make. It requires a great deal of practice to learn the correct way of tying the knots.

One essential part of the process is the weaving tool around which the thread is wound. Approximately 2cm x 6cm, it is usually made of wood or plastic and comprises two flat parts, one above the other and joined in the centre, around which the thread is wound. The pointed parts of the two edges come close or touch each other, which helps the craftswomen to control the unravelling of the thread.

The patterns have a flower as the main motif and consist of round or u-shapes. We often come across small standard patterns such as moons that join together and form larger ones suitable for small towels, dishcloths and runners. The more patient craftswomen would make small tablecloths and curtains, which required many hours of work to complete. In the past, the central flower with its u-shaped petals would expand through the addition of more rows on the outside. "Fervolites" in rows would also decorate pillowcases and ladies' underwear.

In addition to being part of a girl's dowry, "Fervolites" was also a commercial product, bought by lace-sellers from the craftswomen whom they paid by the piece. In this way, the women earned an extra income for their families.

Today, quite a lot of women from Karavas still know the art of "Fervolites" making and efforts are being made to teach it to the younger generation of girls from Karavas and elsewhere who wish to learn a worthwhile traditional type of Cypriot embroidery.

PIPILLA LACE

Another characteristic type of Karavas lace was the delicate knotted Pipilla at which the women of Cyprus showed great skill. In the towns, the sides of women's stamped headscarves and blouse collars were decorated with delicate Pipilla flowers such as carnations, jasmine, etc. In Karavas the women would turn silk papilla lace into round or rectangular place mats or even tablecloths with rows of flowers and various geometrical shapes. They also decorated silk curtains and embroidered wonderful lapels.

Sources

1. "The Silk Industry in Cyprus" by Eleni Papademetriou
2. "Karavas: Its Crafts and Craftsmen" by Eleni Papademetriou
3. Karavas, Volume 5, 2002 - <http://www.karavas.org.cy>